

FIȘA DISCIPLINEI**1. Date despre program**

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea "Alexandru Ioan Cuza" din Iași
1.2 Facultatea	Facultatea de Drept
1.3 Departamentul	CENTRUL DE STUDII EUROPENE
1.4 Domeniul de studii	Drept
1.5 Ciclul de studii	Masterat
1.6 Programul de studii / Calificarea	Drept european

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei			Fiscalitate europeană					
2.2 Titularul activităților de curs			Prof. Dr. IOANA MARIA COSTEA					
2.3 Titularul activităților de seminar			Lect. Dr. DESPINA-MARTHA ILUCA					
2.4 An de studiu	I	2.5 Semestrul	I	2.6 Tip de evaluare*	E	2.7 Regimul disciplinei**	Ob	

*E – Examen / C – Colocviu / V – Verificare

**OB – Obligatoriu / OP – Opțional / F – Facultativ

3. Timpul total estimat (ore pe semestru și activități didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	4	3.2 curs	2	3.3 seminar/laborator	2
3.4 Total ore din planul de învățământ	56	3.5 curs	28	3.6 seminar/laborator	28
Distribuția fondului de timp					ore
Studiu după manual, suport de curs, bibliografie și altele					42
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					32
Pregătire seminare/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					37
Tutoriat					2
Examinări					4
Alte activități					2

3.7 Total ore studiu individual*	119
3.8 Total ore pe semestru	175
3.9 Numărul de credite	7

4. Precondiții - De curriculum (dacă este cazul)

Drept financiar. Finanțe publice

5. Condiții (dacă este cazul)

5.1 De desfășurare a cursului	Nu este cazul
5.2 De desfășurare a seminarului/ laboratorului	Nu este cazul

6. Obiective

Cursul va urmări identificarea și asimilarea principalelor probleme de practică instituțională și judiciară, în materia dreptului bugetar și fiscal, cu componentă europeană.

7. Competențe/Rezultate ale învățării

- Identifică cerințe legale
- Gestionează date pentru probleme legale
- Structurează informația
- Acordă consultanță juridică
- Respectă reglementările juridice

8. Conținut

8.1 Curs	Metode de predare	Observații (ore și referințe bibliografice)
Noțiuni introductive. Fiscalitatea și dreptul fiscal	Expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3 http://ec.europa.eu/budget/index.cfm
Fiscalitate și drept fiscal în context supranațional și european	Expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3 http://ec.europa.eu/budget/index.cfm
Cadrul bugetar european. Elaborare. Aprobare	Expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3 http://ec.europa.eu/budget/index.cfm
Cadrul bugetar european. Execuție. Încheierea exercițiului. Control	Expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3 http://ec.europa.eu/budget/index.cfm

8.1 Curs	Metode de predare	Observații (ore și referințe bibliografice)
Frauda la bugetul Uniunii Europene. Nereguli bugetare. Jurisprudență CJUE relevantă	Expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3 http://ec.europa.eu/budget/index.cfm
Fiscalitate în contextul Uniunii Europene. Dispoziții fiscale în Tratat. Convențiile de evitare a dublei impuneri și dreptul european Jurisprudență CJUE relevantă	Expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3 http://ec.europa.eu/budget/index.cfm
Fiscalitate în contextul Uniunii Europene. Impozitarea directă – Directive și armonizare Jurisprudență CJUE relevantă	Expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3 http://ec.europa.eu/budget/index.cfm
Fiscalitate în contextul Uniunii Europene. Impozitare indirectă. Modele de armonizare fiscală. Jurisprudență CJUE relevantă 1	Expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3 http://ec.europa.eu/budget/index.cfm
Fiscalitate în contextul Uniunii Europene. Impozitare indirectă. Modele de armonizare fiscală. Jurisprudență CJUE relevantă 2	Expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3 http://ec.europa.eu/budget/index.cfm
Procedura fiscală. Aspecte generice privind stabilirea și executare creanțelor fiscale.	Expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3 http://ec.europa.eu/budget/index.cfm
Procedura fiscală. Cooperare administrativ-fiscală în UE. Jurisprudență CJUE relevantă	Expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3 http://ec.europa.eu/budget/index.cfm
Contenciosul fiscal. Aspecte generice privind contenciosul fiscal. Aspecte de contencios fiscal în spațiul european 1	Expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3 http://ec.europa.eu/budget/index.cfm
Contenciosul fiscal. Aspecte generice privind contenciosul fiscal. Aspecte de contencios fiscal în spațiul european 2	Expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3 http://ec.europa.eu/budget/index.cfm

8.1 Curs	Metode de predare	Observații (ore și referințe bibliografice)
Evaziunea fiscală. Frauda fiscală. Aspecte de drept european. Jurisprudență CJUE relevantă	Expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3 http://ec.europa.eu/budget/index.cfm

Bibliografie
Referințe principale: 1. Costea I.M, Fiscalitate europeană, Ed. Hamangiu, 2016. 2. Site-ul Comisiei europene: secțiunea bugetară: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/budget_en; secțiunea fiscală: https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/actions-topic/taxation_en 3. www.curia.eu – jurisprudența Curții de justiție a Uniunii Europene Referințe suplimentare: 1. D.D. Șaguna, M. Tofan, Drept financiar european, Ed. C.H. Beck, București, 2010 2. European Commission, Directorate-General for Budget, European Union public finance, Publications Office, 2014, https://data.europa.eu/doi/10.2761/17724 3. M. Helminen, EU Tax Law. Direct taxation, Ed. IBFD, 2021. 4. L. Țătu, D. Cataramă, Aspecte practice privind TVA, Ed. C.H. Beck, București, 2010. 5. M. Lamensch, M. Merckx, M. Schippers, I. Eijnde, European Tax Law, Ed. WoltersKluwer, 2022. 6. I.M. Costea, Optimizarea fiscală, Ed. C.H. Beck, București, 2011 7. D. Pătroi (coord.), TVA național vs. TVA comunitar, Ed. C.H. Beck, București, 2013. 8. P. Serlooten, Droit fiscal des affaires, ed. a XII-a, Ed. Dalloz, Paris, 2013.

8.2 Seminar / Laborator	Metode de predare	Observații (ore și referințe bibliografice)
Noțiuni introductive. Trimiterea preliminară ca instrument în contenciosul fiscal	Problematizarea, expunerea însoțită de mijloace tehnice, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3
Procedura bugetară europeană. Aplicații practice	Problematizarea, expunerea însoțită de mijloace tehnice, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3
Interzicerea impozitării interne. Libertățile de circulație. Studiu de caz.	Problematizarea, expunerea însoțită de mijloace tehnice, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3
Impozitarea persoanelor juridice în UE. Directiva mamă-fiică, Directiva fuziuni, Directiva anti-abuz. Studii de caz.	Problematizarea, expunerea însoțită de mijloace tehnice, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3
Impozitarea persoanelor juridice în UE. Directiva mamă-fiică, Directiva fuziuni, Directiva anti-abuz. Studii de caz.	Problematizarea, expunerea însoțită de mijloace tehnice, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe

8.2 Seminar / Laborator	Metode de predare	Observații (ore și referințe bibliografice)
		suplimentare Jurisprudență referința 3
Impozitarea persoanelor juridice în UE. Directiva mamă-fiică, Directiva fuziuni, Directiva anti-abuz. Studii de caz.	Problematizarea, expunerea însoțită de mijloace tehnice, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3
Impozitarea persoanelor fizice în UE. Libertatea de circulație a persoanelor. Studii de caz.	Problematizarea, expunerea însoțită de mijloace tehnice, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3
Impozitarea persoanelor fizice în UE. Libertatea de circulație a persoanelor. Contribuții sociale. Studii de caz.	Problematizarea, expunerea însoțită de mijloace tehnice, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3
Taxa pe valoare adăugată. Studii de caz	Problematizarea, expunerea însoțită de mijloace tehnice, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3
Taxa pe valoare adăugată. Studii de caz	Problematizarea, expunerea însoțită de mijloace tehnice, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3
Taxa pe valoare adăugată. Studii de caz	Problematizarea, expunerea însoțită de mijloace tehnice, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3
Taxa pe valoare adăugată. Studii de caz	Problematizarea, expunerea însoțită de mijloace tehnice, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3
Accizele armonizate. Studiu de caz	Problematizarea, expunerea însoțită de mijloace tehnice, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3
Recapitulare	Problematizarea, expunerea însoțită de mijloace tehnice, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2

8.2 Seminar / Laborator	Metode de predare	Observații (ore și referințe bibliografice)
		Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3

Bibliografie

Referințe principale:

1. Costea I.M, Fiscalitate europeană, Ed. Hamangiu, 2016.
2. Site-ul Comisiei europene: secțiunea bugetară: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/budget_en; secțiunea fiscală: https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/actions-topic/taxation_en
3. www.curia.eu – jurisprudența Curții de justiție a Uniunii Europene

Referințe suplimentare:

1. D.D. Șaguna, M. Tofan, Drept financiar european, Ed. C.H. Beck, București, 2010
2. European Commission, Directorate-General for Budget, European Union public finance, Publications Office, 2014, <https://data.europa.eu/doi/10.2761/17724>
3. M. Helminen, EU Tax Law. Direct taxation, Ed. IBFD, 2021.
4. L. Țătu, D. Cataramă, Aspecte practice privind TVA, Ed. C.H. Beck, București, 2010.
5. M. Lamensch, M. Merckx, M. Schippers, I. Eijnde, European Tax Law, Ed. WoltersKluwer, 2022.
6. I.M. Costea, Optimizarea fiscală, Ed. C.H. Beck, București, 2011
7. D. Pătroi (coord.), TVA național vs. TVA comunitar, Ed. C.H. Beck, București, 2013.
8. P. Serlooten, Droit fiscal des affaires, ed. a XII-a, Ed. Dalloz, Paris, 2013.

9. Coroborarea conținutului disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității, asociațiilor profesionale și angajatorilor reprezentativi din domeniul aferent programului

Cursul are un înalt conținut practic și aplicat pentru a forma deprinderi specifice profesiilor juridice: avocat, judecător, procuror. În egală măsură, sunt cuprinse și elemente de drept adaptate funcțiilor din sistemul administrativ public. Cursul oferă formare profesională de specialitate corespunzând standardelor specifice asociațiilor profesionale (UNBR, UCCJR, CSM etc.). Cursul asigură formarea deprinderilor de calificare juridică a unei ipoteze bugetare/fiscale, de identificare a sediului materiei, de verificare a legalității acestora și de formulare a soluțiilor și remediilor legale. Cursul duce în secundar la formarea deprinderilor de redactare a înscrisurilor specifice contenciosului bugetar/fiscal.

10. Evaluare

10.1 Evaluare continuă		Pondere (min. 30%)		50	
Curs	Forma de evaluare				
	Pondere		0		
	Nepromovarea Evaluării continue determină nepromovarea Evaluării finale				
	Metode de evaluare	Detalii	Pondere	cu reexaminare	
Seminar / Laborator	Forma de evaluare		Verificare mixtă		
	Pondere		100		
	Nepromovarea Evaluării continue determină nepromovarea Evaluării finale				
	Metode de evaluare	Detalii	Pondere	cu reexaminare	
		Verificare orală periodică	50	Nu	
		Studiu de caz	50	Nu	

10.2 Evaluare finală	Pondere (max. 70%)	50
	Forma de evaluare	Verificare scrisă finală

10.3 Mențiuni (situații speciale în evaluare)

Fiecare componentă a evaluării, respectiv evaluarea de seminar (50%) și examenul final (50%), trebuie să fie parcursă cu obținerea notei minime 5.

Evaluarea de seminar se realizează numai pe parcursul semestrului, prin participarea la activitățile de seminar. Promovarea evaluării de seminar este o condiție eliminatorie pentru participarea la examinarea finală.

10.4 Standard minim de performanță

Identificarea tipului de obligație bugetară/fiscală și a legislației naționale și europene aplicabile.

Evaluarea legalității unei ipoteze bugetare/fiscale date.

Identificarea parcursului administrativ și judiciar de control al legalității.

Lectura și analiza soluțiilor jurisprudențiale ale CJUE în materie de fiscalitate

Data completării,

**Titular de curs,
Prof. Dr. IOANA MARIA COSTEA**

**Titular de seminar,
Lect. Dr. DESPINA-MARTHA ILUCA**

Data avizării în departament,

**Director de departament,
Prof. Dr. GABRIELA CARMEN PASCARIU**